

Vuurtestje

Het woord test is een ouderwetse benaming voor schaal of kom, meestal gemaakt van aardewerk. Bekend zijn onder andere bier-, bloem-, fruit-, melk-, room-, vergiet-, was- en vuurtesten. Dit gaat over een vuurtest.

Een vuurtest heeft vaak de vorm van een vierkante kom of schotel met pootjes en een oor. In zo een kom kon men veilig gloeiende steenkool verplaatsen om zich elders warmte te verschaffen. Zo'n kom werd bijvoorbeeld 's winters in een voetenstooftje gezet waarmee men vervolgens in combinatie met lange rokken of een deken de benen kon warmen.

Een stooftje is een voorwerp om iets warm te houden. Een stooftje wordt tegenwoordig niet vaak meer gebruikt, en daardoor komt het woord 'stooftje' steeds minder voor. Een voetenstooftje is een houten kistje, dat aan één kant open is, met gaten aan de bovenkant. In de stooftje wordt een test van aardewerk of metaal geplaatst, waarin gloeiende kooltjes waren gelegd. De voeten werden op de stooftje geplaatst zodat die warm werden. Door een deken of kledingstuk over de benen en stooftje te doen hield men de warmte vast en werden ook de onderbenen verwarmd.

Vroeger waren kerken niet verwarmd, daarom werden 's winters voetstoven geplaatst. De stovenzetster, bijna altijd een wat oudere vrouw, was met deze taak belast: zij zette voor de dienst stoven neer, waarin ze smeulende kooltjes had gedaan. Zo hielden de kerkgangers die dat konden betalen warme voeten. Het einde van het beroep kwam door de komst van de elektriciteit. In 1913 stond er een bericht in de krant dat in een kerk te Neurenberg de stooftjes door elektrische verwarming waren vervangen. Men was bang dat alle stovenzetsters nu "elektriciennes" zouden worden. "De nieuwere wetenschap ruimt heel wat curiositeiten uit oude dagen op, en zoo staan dan zelfs de klassieke stovenzetsters op de nominatie om voor goed te worden afgeschaft."

In een gedicht van Willem Josephus van Zeggelen staat het volgende (1886).

Bij zomerdag is 't draaglijk

Maar 's winters is 't een sjouw

Voor al die koude voeten

Lijd ik het meeste kou.”

Zij zorgde dan wel voor het comfort voor anderen, maar voor haarzelf was er weinig.

In 1853 was de stovenzetster zelfs onderwerp van een politieke discussie naar aanleiding van de nieuwe Wet op de kerkgenootschappen: vreemdelingen mochten geen kerkelijke bediening hebben zonder toestemming van de regering. Oefende de stovenzetster een kerkelijke functie uit of niet? Een anonieme dichter mengde zich in het debat met een een gedicht genaamd: Klacht eener stovenzetster.

Ik bracht, te vreden met mijn staat

Mijn stoofjes aan de Dames rond

Ik gaf tot klachten nimmer grond

En oogste met gerusten zin

Op Nieuwejaar mijn foitjes in

En oefende, door niets gestuit

Mijn kerklijke bediening uit